

SKUTKI USTAWY SANKCYJNEJ DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Utworzenie listy sankcyjnej, embargo na węgiel pochodzący z Rosji czy Białorusi, a także wprowadzenie odpowiedzialności administracyjnej i karnej za naruszenie sankcji ekonomicznej – to jedne z najważniejszych rozwiązań tzw. Ustawy sankcyjnej, która obowiązuje od 16 kwietnia 2022 r. (Ustawa o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego). Ustawa ta nakłada **de facto obowiązek weryfikacji partnerów biznesowych, ustalenia beneficjentów rzeczywistych wszystkich kontrahentów, a także rzetelnego dokumentowania transakcji.**

W poniższym dokumencie przeanalizowaliśmy dla Państwa kluczowe wątki, które mogą mieć wpływ na funkcjonowanie Państwa przedsiębiorstw.

LISTA SANKCYJNA – CZYLI KTO OBJĘTY JEST SANKCJAMI?

- Osoby wpisane na listę, wobec których stosowane są środki wymienione w Rozporządzeniach Rady (UE) nr 765/2006 (dotyczącym Białorusi) i nr 269/2014 (dotyczącym Rosji).
- Wpis na listę następuje w drodze decyzji Ministra właściwego do spraw wewnętrznych i administracji. W jej przypadku nie przysługuje wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy i jest ona wykonalna natychmiast.
- Zawiadomienie stron o decyzji publikowane jest w BIP na stronie MSWiA. Tam też znajduje się lista sankcyjna: <https://www.gov.pl/web/mswia/lista-osob-i-podmiotow-objetych-sankcjami>
- Na decyzję przysługuje skarga do WSA, bieg terminu jej wniesienia biegnie od dnia następującego po dniu, w którym decyzja została udostępniona w BIP na stronie MSWiA.
- Istnieje także możliwość złożenia wniosku o wykreślenie osoby lub podmiotu wpisanego na listę.

LISTA SANKCJI STOSOWANYCH WOBEC OSÓB I PODMIOTÓW NIMI OBJĘTYCH

1. Sankcje są te same, co w Rozporządzeniu Rady (UE) nr 765/2006 (dotyczącym Białorusi) i Rozporządzeniu Rady (UE) nr 269/2014 (dotyczącym Rosji), dalej „**Rozporządzenia**”, tj.:
 - a. **zamrożenie wszystkich funduszy i zasobów gospodarczych** będących własnością, pozostających w posiadaniu, we faktycznym władaniu lub pod kontrolą osób fizycznych lub prawnych, podmiotów lub organów lub powiązanych z nimi osób fizycznych lub prawnych, podmiotów i organów określonych w załącznikach do Rozporządzeń;
 - b. **nieudostępnianie, bezpośrednio ani pośrednio, żadnych funduszy/środków finansowych ani zasobów gospodarczych** wymienionym w załącznikach do Rozporządzeń osobom fizycznym lub prawnym, podmiotom i organom ani na ich rzecz;

- c. zakaz świadomego i umyślnego uczestnictwa w działaniach, których celem lub skutkiem jest bezpośrednie lub pośrednie obejście środków wymienionych w pkt. a. i b. powyżej;
2. **wykluczenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego** lub konkursu prowadzonego na podstawie ustawy PZP osób ujętych na liście MSWiA;
 3. **wpis do wykazu cudzoziemców**, których pobyt na terytorium RP jest niepożądany, o którym mowa w art. 434 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 roku o cudzoziemcach.

ZASADY STOSOWANIA SANKCJI

Ustawa przewiduje, że wyżej wymienione sankcje są stosowane na zasadach określonych w ww. Rozporządzeniu. W tym zakresie zwracamy uwagę na następujące zasady wyrażone w Rozporządzeniach (jakkolwiek nie jest jasne, czy znajdują one pełne zastosowanie do polskiej ustawy sankcyjnej):

1. Osoby fizyczne lub prawne, podmioty lub organy nie ponoszą za swoje działania odpowiedzialności jakiegokolwiek rodzaju, **jeżeli nie wiedziały i nie miały uzasadnionego powodu, by przypuszczać**, że ich działania mogą naruszać środki określone w niniejszym rozporządzeniu.
2. Osoby fizyczne lub prawne, lub podmioty, lub organy, lub ich dyrektorzy bądź pracownicy, którzy dokonują zamrożenia środków finansowych i zasobów gospodarczych lub odmawiają ich udostępnienia w **dobrej wierze i w oparciu o przekonanie, że działanie takie jest zgodne z ustawą**, nie ponoszą z tego tytułu żadnej odpowiedzialności, chyba że zostanie dowiedzione, że środki finansowe lub zasoby gospodarcze zostały zamrożone lub zatrzymane na skutek zaniedbania.
3. **Nie zaspokaja się żadnych roszczeń** (o odszkodowanie, gwarancyjnych itp.) w związku z jakąkolwiek umową lub transakcją, których wykonanie zostało zakłócone, bezpośrednio lub pośrednio, przez sankcje, o ile to roszczenie zostało wniesione przez podmiot objęty sankcjami bądź jego pełnomocnika/pośrednika. Zgłaszając takie roszczenie, to podmiot objęty sankcjami bądź jego pełnomocnik/pośrednik są zobowiązani wykazać, że roszczenie, którego dochodzą, nie ma z nimi związku.

OBOWIĄZKI (NASZYCH KLIENTÓW) ZWIĄZANE Z OSOBAMI/PODMIOTAMI OBJĘTYMI SANKCJAMI I KARY ZA NARUSZENIE TYCH OBOWIĄZKÓW:

1. **Zamrożenie środków finansowych**, funduszy lub zasobów gospodarczych oraz **nieudostępnianie** środków finansowych, funduszy lub zasobów gospodarczych podmiotom wpisanych na listę.
2. **Przestrzeganie sektorowych zakazów dotyczących obrotu gospodarczego z Rosją i Białorusią**, wynikających z Rozporządzenia Rady (UE) nr 765/2006 (ograniczenia w obrocie gospodarczym z Białorusią), Rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 (ograniczenia w obrocie gospodarczym z Federacją Rosyjską) oraz Rozporządzenia Rady

(UE) nr 2022/263 ustanawiającego ograniczenia w obrocie gospodarczym w związku z uznaniem przez Rosję separatystycznych republik donieckiej i ługańskiej.

3. Stosowanie się do zakazu świadomego i celowego uczestnictwa w działaniach, których celem lub skutkiem jest ominięcie stosowania środków polegających na zamrożeniu aktywów lub ich nieudostępnianiu bądź zakazów sektorowych.
4. **Niezwłocznie przekazywanie informacji wymaganych na podstawie Rozporządzeń, i to:**
 - a. Pomimo zakazu, o którym mowa w pkt. II.1.b. powyżej, instytucje finansowe lub kredytowe w UE mogą księgować wpływy na zamrożonych rachunkach (zasilać zamrożone rachunki), jeżeli instytucje te otrzymały fundusze przekazane przez strony trzecie na rachunki osób, podmiotów lub organów objętych sankcjami, **pod warunkiem, że wszelkie dodatkowe wpływy na takie rachunki również zostaną zamrożone. Instytucja finansowa lub kredytowa niezwłocznie informuje właściwe organy o takich transakcjach;**
 - b. Każdy, kto posiada informacje, które ułatwiłyby przestrzeganie Rozporządzeń, takie jak informacje o zamrożonych rachunkach i kwotach (katalog otwarty), **niezwłocznie dostarcza je właściwym organom, w państwie, w którym zamieszkuje lub ma siedzibę, oraz przekazuje takie informacje Komisji Europejskiej bezpośrednio bądź pośrednio. W przypadku Polski – informacje te mogą być przekazywane do Krajowej Administracji Skarbowej (KAS) jako podmiotu odpowiedzialnego za kontrolę realizacji obowiązków informacyjnych.** W przypadku przekazania informacji do Ministerstwa Rozwoju i Technologii, właściwego w sprawach implementacji sankcji gospodarczych do polskiego porządku prawnego (zgodnie z informacją dostępną na stronie Ministerstwa Spraw Zagranicznych) lub do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – informacje te zostaną przekazane do KAS.
 - c. Każdy, kto posiada takie informacje, **współpracuje z właściwymi organami (w przypadku Polski – MSWiA) wskazanymi na wymienionych w Rozporządzeniach stronach internetowych w zakresie weryfikacji tych informacji;**
 - d. Obowiązki opisane w pkt. b i c. należy wykonywać „*bez uszczerbku dla mających zastosowanie przepisów dotyczących (zasad obowiązujących w zakresie) sprawozdawczości, poufności i tajemnicy służbowej*”.
5. **Wykluczenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursu:**
 - a. wykonawcy/uczestnika wpisanych na listę MSWiA lub listy prowadzone na podstawie Rozporządzeń;
 - b. wykonawcy/uczestnika, których beneficjentem rzeczywistym (w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu) jest podmiot wpisany na listę MSWiA lub listy prowadzone na podstawie Rozporządzeń;

- c. wykonawcy/uczestnika, których jednostką dominującą (w rozumieniu ustawy o rachunkowości) jest podmiot wpisany na listę MSWiA lub listy prowadzone na podstawie Rozporządzeń.
6. **Zakaz wprowadzania na terytorium RP lub tranzytu przez terytorium RP węgla z Rosji lub Białorusi.**
 7. Dla przedsiębiorców prowadzących działalność obejmującą wprowadzanie lub przemieszczanie na terytorium RP węgla – obowiązek prowadzenia dokumentacji dotyczącej kraju pochodzenia węgla oraz daty jego wprowadzenia lub przemieszczania na terytorium RP.
 8. Dla przedsiębiorców zajmujących się obrotem węglem – obowiązek składania wobec kontrahentów, pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczeń o kraju pochodzenia węgla, dacie wprowadzenia lub przemieszczania na terytorium RP oraz regionie wydobycia węgla w przypadku jego wydobycia na Ukrainie.

KARY ADMINISTRACYJNE ZA NARUSZENIE POWYŻSZYCH OBOWIĄZKÓW

1. **Na podmiot, który uchybił obowiązkom wskazanym w pkt. 1-4 powyżej, Szef Krajowej Administracji Skarbowej nakłada – w drodze decyzji – karę pieniężną w wysokości do 20 000 000 zł.**

Przy czym w odniesieniu do zakazów sektorowych kara administracyjna będzie nakładana w przypadku naruszenia tych zakazów wynikających z Rozporządzeń, które wymienione są w art. 143d pkt 2 ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej.

Uwaga! Nie wszystkie zakazy sektorowe przewidziane w Rozporządzeniach są objęte ryzykiem nałożenia kary administracyjnej w razie ich naruszenia. W większości przypadki, które nie są objęte ryzykiem kary administracyjnej, są objęte ryzykiem odpowiedzialności karnej.

2. Podobnie **karę 20 000 000 zł** nakłada się również na osobę lub podmiot **ubiegający się o udzielenie zamówienia** publicznego lub dopuszczenie do udziału w konkursie podlegający wykluczeniu w warunkach opisanych w pkt. 4. powyżej.

Uwaga! Zamawiający w takim postępowaniu obowiązany jest odrzucić ofertę lub wniosek o udział w konkursie/postępowaniu, nie negocjować itd. – za naruszenie tego zakazu brak jest kary pieniężnej.

3. Kara 20 000 000 zł nakładana jest również za złamanie zakazu transportu węgla na lub przez terytorium RP, a pochodzącego z Rosji lub Białorusi.
4. W przypadku otrzymania kary pieniężnej przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy do Szefa KAS.
5. Za naruszenie obowiązków dokumentacyjnych i dotyczących oświadczeń składanych wobec kontrahentów w ramach obrotu, przemieszczania lub wprowadzania węgla na terytorium RP **grozi kara administracyjna do 10 000 000 zł**, nakładana przez wojewódzkiego inspektora Inspekcji Handlowej.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ KARNA

1. Naruszenia niektórych zakazów sektorowych będą skutkować odpowiedzialnością karną. Czynem zabronionym będzie naruszenie wynikającego z Rozporządzenia Rady (UE) nr 765/2006, Rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 lub Rozporządzenia Rady (UE) nr 2022/263 zakazu sektorowego, **do którego wyraźnie odwołuje przepis art. 15 Ustawy sankcyjnej** (wprowadzający reżim odpowiedzialności karnej).
2. W większości przypadków zakazy sektorowe, których naruszenie skutkować może odpowiedzialnością administracyjną, nie są jednocześnie objęte reżimem odpowiedzialności karnej. Nie jest to jednak bezwzględna reguła, czego przykładem jest zakaz sprzedaży, wywozu, dostawy lub przekazywania towarów i technologii określonych w załączniku II do Rozporządzenia Rady (UE) nr 833/2014 (załącznik obejmuje produkty służące do wydobywania lub przemieszczania ropy naftowej lub gazu). Naruszenie tego zakazu będzie stanowiło zarówno przestępstwo, jak i delikt administracyjny zagrożony karą do 20 000 000 zł.
3. Ustawa wprowadza także regułę, że jeżeli w chwili orzekania o przestępstwie naruszenia zakazu sektorowego zakaz ten nie będzie już obowiązywał, osoba, która dopuściła się jego naruszenia (kiedy jeszcze obowiązywał), będzie mogła zostać ukarana za przestępstwo. Jest to odstępstwo od zasady niekarania sprawcy przestępstwa, które w chwili wydawania wyroku przestępstwem już nie jest.
4. Naruszenie zakazu wprowadzania i przemieszczania na terytorium RP węgla pochodzącego z Federacji Rosyjskiej i Białorusi także stanowi czyn zabroniony zagrożony **karą minimum 3 lat pozbawienia wolności**.
5. Zagrożenie karne przewidziane w ustawie stawia czyny zabronione na równi ze zbrodniami, które stanowią najcięższe przestępstwa. To zagrożenie karne stanowi samoistną przesłankę szczególną do zastosowania tymczasowego aresztowania wobec osoby podejrzanej o naruszenie zakazów sektorowych.
6. W przypadku złożenia fałszywego oświadczenia o kraju lub regionie pochodzenia węgla lub dacie jego wprowadzenia lub przemieszczania na terytorium RP – **grozi kara pozbawienia wolności do lat 8**.

KONTAKT

Jeśli macie Państwo pytania czy wątpliwości dotyczące poruszanych kwestii, nasi eksperci z zespołu sankcyjnego są do Państwa dyspozycji.

Pozdrawiamy serdecznie,

Jakub Pokrzywniak
partner
jakub.pokrzywniak@wkb.pl

Aleksandra Stępniewska
counsel
aleksandra.stepniewska@wkb.pl

Jordan Zafirow
partner
jordan.zafirow@wkb.pl